

# Azaply ak ýoluň abraýy

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Azaply ak ýoluň abraýy AZAPLY AK ÝOLUŇ ABRAÝY

Gadymy Beýik ýüpek ýoly ýyllary külterläp, asyrlary agdaryp, öz döwrüni gadymýete dolap gitse-de ölmez-ýitmez galdyryp ötüpdür. Beýik ýüpek ýoly diýlende, aňyrsy-bärsine ýetip bolmaýan dünýäniň o çeti-bi çeti – uzak-uzak menziller, yzy üzülmeýän düýeli kerwenler, sansyz aý-günler, şöwürli gijeler, gatybaş adamlar, gujurly gollar, tükeniksiz azaplar, söwda, durmuş-ýaşaýyş hakydaña gelýär. Ynsanlary azaply ak ýollara atarypdyr. Söwda dürli ýurtlaryň adamlaryny biri-biri bilen tanyşdyrýar, dostlaşdyrýar, aralarynda ynam döredýär. Söwda aragatnaşygy näçe artdygyça, ynam hem şonça artýar, gadyr-gymmat, hormat barha berkeýär. Bular agzybirligiň, parahatçylygyň alamaty. Syýasy dilde aýtsak, özboluşly parahatçylyk missiýasynyň barypýatany hasaplanýar. Ikitaraplaýyn söwda başarjaň adamlary, döwleti baýlaşdyrýar. Beýik ýüpek ýoly biziň ilimize öwrülip geldi. Howa, deňiz, demir ýollarynyň aňyrsy ýakyn ýyllarda, gör-bak, nirelerden çykjak!

Ikitaraplaýyn üznüksiz söwda gatnaşygynyň zerur gerekdigine, ak ýollaryň ähmiýetine aňyrsy bilen düşünýän Prezidentimiz Saparmyrat Türkmenbaşy täze salynmaly ýollaryň ugurlaryny öňdengörüjilik bilen aňly-başly aýdyňlaşdyrdy. Geljegiji kesgitledi. Aýdyň ýol görkezdi. Türkmenistan sowet döwründe Orta Aziýanyň derwezesi bolan bolsa, indi dünýä gapysyna öwrüljekdigi gümansyzdyr. Sebäbi döwletimiz döredilen badyna «Açyk gapylar» syýasaty jar edildi. Türkmeniň gapysy çar tarapa açyldy. Biziň döwletimiz bilen daşary döwletleriň gatnaşygy ýylsaýyn artdy we artyp gidip otyr.

Prezidentiň «Uly döwletleriň ýanynda kiçelmeris, kiçi döwletleriň ýanynda ulalmarys» diýmesiniň çuň manysyna badabat doly göz ýetirmändiris. Öňdengörüjilikli beýle jümle hemişelik Bitarap döwlet bolarys diýip aýtdygy eken. Welilik

bilen aýdylan aňlatma hakykata öwrüldi.

Döwletara bähbitli polat ýoluň täze şahasyny gurmak barasyndaky akyl çeşmesiniň gözbaşynda Prezidentimiz durýar. Onuň her bir il bähbitli aýdanlary ilkişada erteki ýaly bolsa-da, hakykata öwrülýär-de duruberyär. Demir ýol beýleki transportlara garanynda, iň amatly, iň arzan hasaplanýar. Ýüzläp-ýüzläp ýük maşynynyň göterýän ýüküni bir demine alyp gidiberyär. Wagt tygşytlaýar. Eltmeli ýüki eltip, getirmelisini getirýär.

Merkezi Aziýany Ýewropa ýollary bilen birleşdirjek Tejen-Sarahs-Maşat demir ýolunyň gurluşygy tamamlandy. Bu älemi ýaňlandyran wakadyr.

Totalitar düzüniň höküm süren döwürlerinde Hindi okeanyňa, Pars aýlagyna çykaryp biljek Tejen-Sarahs-Maşat demir ýoluny gurmak barasynda kalam agyz söz gozgalmaýardy, asyl gozgabam boljak däl di, sebäbi daşymyza tikenli som aýlangydy, agzymyz gulydy. Bolsa-da, «Açyk gapylar» syýasaty sowet döwriňiň şol syýasy demir galasyny böwüsdü. Türkmenistan indi demir ýol döwletine öwrüldi. Tejenden Sarahsa geçirilen ýol bilen Gazanjykdan Gyzyeterege, Gazanjykdan Gyzyлгаýa, Köneürgenje, Kerkiden Tagtabazara, Nebitdag-Çeleken, Türkmenbaşy-Bekdaş, Çärjew-Kerki-Kerkiçi aralygyna çekiljek demir ýollaryň uzynlygy 1820 kilometre ýeter. Ýokarda agzalan guruljak demir ýollary göz önüne getirseň, haýran galyp oturmaly.

Azaply ak ýoluň ilkinji relsi 1992-nji ýylyň birinji çärýeginde Parahat (Jojukly) stansiýasynda goýlup başlandy. Ýol ugrunda Garagum kanalyňiň üstünden geçýän uly köprüden başga-da, ençeme kiçiräk berk köprüler guruldy. Demir ýol Sarahsa geldi. Dünýä yüzündäki döwletleriň birnäçesine ýaň saldy, 12-13-nji maýda täze türkmen demir ýolunyň toýunyň uly dabaraly toýlanjakdygyny, toý-tomaşa kyrkdan gowrak döwletiň wekilleriniň gatnaşjakdygy habar berildi. Şatlykly habara ýagty jahanda ýaşayan dogan-garyndaşlarymyz, watandaşlarymyz begençlerinden ýaňa iki bolup bilen däl dirler.

Ýola düşmek pursaty gelip ýetdi. Bili türkmen halysynyň nyşany bilen guşalan gök wagonlar kerwen gurap dur. Gapdaly yaşyl Tugly «Kerwenbaşy» ýola taýýar. Ýolagçylaryň yüzlerinde

şatlyk, gözlerinde begenç ody lowurdaýar. Dabaraly toýa barmak niýetleri göwünlerinde at salýar. Otly sagat 6-da ýola düşdi, ol günorta tarap barha bat alýardy. Ene toprak ýaşyl dona bürenipdir. Bu gözelligi görmäge göz, sözlemäge söz gerek! Otly Tejen stansiýasyndan geçip, Türkmenbaşy stansiýasyna baryp, ýüzüni gündogara öwürdi. Köpetdag gujak açyp çagyryňan ýalydy. Müň hasraty gören daglaryň-da ýüzi açylan ýaly bolup duýulýardy.

Türkmenistan Döwlet demir ýolunyň başlygy Hudaýguly Halykowyň gürrüňinden:

– Döwletimiziň baş ýyllyk toýuna türkmen demirýolçulary-da uly sowgat taýýarladylar. Şeýle şöhratly ýylda Tejen-Sarabs-Maşat demir ýoly gurlup gutaryldy. Munuň özi biçak uly işdir. Baryýogy üç ýarym ýylyň içinde 142 kilometr aralyga demir ýol çekildi. Gadymy ýüpek ýoly dikeldi.

Döwlet demir ýoluň gurluşygyna başdan-aýaga çenli hemişe ýakyndan goldaw berdi. Şeýle goldaw bolmasa, gysga wagtda amatly işiň başa barmajakdygy ilimize aýandy. Häzir halkymyza, Watana bähbitli bu demir ýoluň gurluşyk işi tamamlanan. Biz indi Çärjew-Kerki-Kerkiçi demir ýolunuň gurluşygyny tamamlamaly. Tabşyryga amal edil ony çalt gurup işe girizmeli. Biz – demirýolçular şol işiň hötdesinden abraý bilen geljekdigimize halkymyzy ynandyryp bileris.

Türkmeniň ýükli «kerwenleri» indi dünýä yüzüne çykyp bilerler. 308 kilometre uzalyp gidýän Tejen-Sarabs-Maşat demir ýoly Halkara demir ýoluna öwürüler. Taryha girer.

Türkmen döwleti dünýä bazaryna öz harytlary bilen arkaýyn çykyp biler. Mynasyp ornuny tapar. Millionlarça tonna ýükler çar tarapa gider. Özbegistan, Gyrgyzystan, Gazagystan respublikalaryna uly mümkinçilikler döredýär. Dünýä yüzündäki döwletleriň ýüzi biziň döwletimize öwrüldi. Bular Ýaradanyň güýç-gaýrat bermegi netijesinde mümkin boldy. Döwletimiziň gülläp ösmegi üçin käre, wezipä parh goýman, jan aýaman işleýänleriň gadyryny il-halkymyz bilýär. «Dünýä yüzüniň altyn halkasy» adyny alan Tejen-Sarabs-Maşat demir ýolunyň gurluşygyna mynasyp goşandyny goşan inženerlere, gurluşykçylara, elektrik energiýasy bilen üpjün edýän

işgärlere «Gaýrat» medaly, hormatly atlar berildi. Olardan Arberdi Porjanowy, Täçmyrat Keljäýewi, Amanyýaz Salyhowy, Ýazmyrat Halmyradowy görkezmek bolar.

Tejen-Sarahs-Maşat demir ýoly Saparmyrat Türkmenbaşynyň tagallasy bilen gysga wagtda guruldy. Şonuň üçinem täze demir ýol onuň ady bilen ömürbaky baglanyşykly bolar.

1996 ý.

Tatar ÜÝŞMEKOW. Publisistika